

การแสวงหาสารนิเทศทางการประมงของชาวประมงทะเลพื้นบ้าน
อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

นายสถิตพงศ์ บุญมีสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-937-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019555

119124670

INFORMATION SEEKING OF SMALL-SCALE FISHERMEN OF
AMPHOE KLONG YAI, TRAT

Mr. Satitpong Boonmeesuan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University
1993
ISBN 974-582-937-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การแสวงหาสารนิเทศทางการประมงของชาวประมงทะเลพื้นบ้าน

อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

โดย

นายสตีฟงศ์ บุญมีสุวรรณ

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร. นิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

[Handwritten signature]
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature]
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาวดี สืบสนธิ์)

[Handwritten signature]
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณนิมล กุลบุญ)

[Handwritten signature]
.....กรรมการ
(อาจารย์ ประดิษฐา ศิริพันธ์)

[Handwritten signature]
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. นิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ลลิตพงษ์ บุญมีสุวรรณ : การแสวงหาล่ารณีเทศทางการประมงของชาวประมงทะเลพื้นบ้าน
อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด (INFORMATION SEEKING OF SMALL-SCALE FISHERMEN
OF AMPHOE KLONG YAI, TRAT) อ.ที่ปรึกษา : ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมลัมภ์, 137 หน้า.
ISBN 974-582-937-4

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแสวงหาล่ารณีเทศทางการประมงในตำบลวัดตุประสังค์
เนื้อหา ขั้นตอน รูปแบบ และแหล่งล่ารณีเทศที่ใช้ ตลอดจนปัญหาของชาวประมงทะเลพื้นบ้าน อำเภอ
คลองใหญ่ จังหวัดตราด

ผลการวิจัยพบว่า ในตำบลวัดตุประสังค์ ชาวประมงทะเลพื้นบ้านมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหา
ล่ารณีเทศมากที่สุด คือ เพื่อต้องการช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เนื้อหาล่ารณีเทศที่ชาวประมงจำนวนมากที่สุด
แสวงหามี 5 เรื่อง คือ 1. ล่ารณีเทศอากาศ 2. ราคาน้ำมัน 3. ราคาสัตว์น้ำ แนวโน้มการตลาด
4. วิธีการจับสัตว์น้ำที่มีประสิทธิภาพ 5. เครื่องมือจับสัตว์น้ำ ลำดับขั้นตอนที่ใช้กันมากที่สุดในการแสวงหา
ล่ารณีเทศเรียงตามลำดับ คือ 1. ใช้ประสบการณ์ ความคิดของตนเอง 2. แสวงหาล่ารณีเทศอย่าง
ไม่เป็นทางการจากผู้ใกล้ชิด 3. รวบรวมและนำล่ารณีเทศไปใช้ รูปแบบล่ารณีเทศที่ชาวประมงทะเล
พื้นบ้านจำนวนมากที่สุดแสวงหามี 2 รูปแบบ คือ 1. การรับคำแนะนำปรึกษาจากผู้รู้ 2. ข่าวโทรทัศน์
แหล่งล่ารณีเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านจำนวนมากที่สุดใช้ในการแสวงหาล่ารณีเทศทางการประมงมี
4 แหล่ง คือ 1. ประสบการณ์ ความคิดของตนเอง 2. เพื่อนบ้าน 3. เพื่อนชาวประมง 4. ญาติ
นอกจากนี้ยังพบว่า การแสวงหาล่ารณีเทศทางการประมงของชาวประมงทะเลพื้นบ้าน อันได้แก่ เนื้อหา
รูปแบบ แหล่งล่ารณีเทศที่ใช้ ส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะบุคคล (อายุ ระดับการศึกษา
และการเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพประมง) และวัตถุประสงค์ในการแสวงหาล่ารณีเทศทางการประมง ปัญหาที่
ชาวประมงทะเลพื้นบ้านประสบในการแสวงหาล่ารณีเทศมากที่สุด คือ เสียค่าใช้จ่าย(เงิน)สูง

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และล่ารณีเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา พิมพ์ร่ำไพ เปรมลัมภ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C310450 : MAJOR LIBRARY SCIENCE AND INFORMATION SCIENCE
KEY WORD: INFORMATION / INFORMATION SEEKING / FISHERMEN / TRAT

SATITPONG BOONMEESUWAN : INFORMATION SEEKING OF SMALL-SCALE
FISHERMEN OF AMPHOE KLONG YAI, TRAT. THESIS AVISOR : PIMRUMPAI
PREMSMIT, D.A. 137 pp. ISBN 974-582-937-4

This research was aimed to study the information seeking of small - scale fishermen of Amphoe Klong Yai, Trat in terms of objectives, subject content, process, formats and sources of information used as well as problems encountered.

The resarch findings indicated that the main purpose of information seeking of the small-scale fishermen was to increase their annual income. Weather report, price of fuel, price of marine products and marketing, efficient fishing, and fishing gears were the most sought information. The process of information seeking which was used most, in the descending order, were using one's own experience, seeking from the informal sources, and collecting information for use. Information formats which most small-scale fishermen used were suggestions from the experienced persons and TV news. The information sources mostly mentioned by the fishermen were their own experiences, their neighbors, fellow fishermen and thier relatives. Furthermore, it was found that the content, formats and sources of information used were no relationship with individual characteristics (age, education and fishermen membership) and purposes of information seeking. Thier major problem of information seeking faced by the small-scale fishermen is high expense.

ภาควิชา..... บรรณารักษศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต..... *สมชาย วัฒนศิริ*

สาขาวิชา..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *พิมพ์วิภา พิมพสมพร*

ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้เพราะได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์ ในการให้คำแนะนำ ปรีक्षा และช่วยเหลือตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดมา เป็นอย่างดียิ่ง ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ประภาวดี สืบสนธิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณนิมล กุลบุญ และอาจารย์ ประดิษฐา ศิริพันธ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณคุณนัยนา ฮาพิกุล และคุณสุพล จิตรพงษ์ นักวิชาการประมงทะเล และคุณสุชาติ อังคณานนท์ ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือในการร่วมเก็บข้อมูลกับผู้เขียนด้วย และขอขอบพระคุณชาวประมงทะเลพื้นบ้าน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ที่กรุณาให้ความร่วมมือให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อน ๆ ที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการเขียนวิทยานิพนธ์ด้วย

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและผู้ที่สนใจ หรือมีส่วนดีประการใด ผู้เขียนขอมอบให้เป็นสักการะคุณแก่ บิดา มารดา ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณยิ่ง ตลอดจนบรรดาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกท่านแก่ผู้เขียน

สถิตพงศ์ บุญมีสุวรรณ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1. บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
คำอธิบายศัพท์.....	8

2. ปರಿทรรศน์วรรณกรรม

ความหมายของสารนิเทศ.....	9
ความสำคัญของสารนิเทศ.....	10
ความต้องการสารนิเทศ.....	10
การแสวงหาสารนิเทศ.....	12
องค์ประกอบของการแสวงหาสารนิเทศ.....	11
กระบวนการแสวงหาสารนิเทศ.....	12
แหล่งสารนิเทศ.....	18

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

หน้า

องค์ประกอบที่เกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศที่กระทบถึงความต้องการหรือ การแสวงหาสารสนเทศ.....	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	16
งานวิจัยในประเทศ.....	17
ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดตราด.....	18
ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอคลองใหญ่.....	21
3. วิธีดำเนินการวิจัย	
ขอบเขตของการวิจัย.....	26
การเลือกพื้นที่ในการศึกษา.....	26
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	27
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	29
การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย.....	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	30
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ.....	32
ลักษณะของชาวประมงทะเลพื้นบ้าน.....	34
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศทางการประมง ของชาวประมงทะเลพื้นบ้าน	
1. วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการแสวงหาสารสนเทศทางการประมง....	37
2. ขั้นตอนในการแสวงหาสารสนเทศทางการประมงของชาวประมงทะเล พื้นบ้าน.....	39
3. การแสวงหาสารสนเทศทางการประมงด้านเนื้อหา รูปแบบสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ.....	42

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

หน้า

4. แหล่งสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านได้ใช้และคิดว่าเป็นประโยชน์มากที่สุดในการให้สารนิเทศทางการประมง รวมทั้งสาเหตุที่ใช้ความพึงพอใจ สิ่งที่ไม่ชอบ และการกลับไปใช้แหล่งนั้น.....	85
5. เกณฑ์ที่ค่านึงถึงมากที่สุดในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมง....	97
6. ปัญหาที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านประสบในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมง.....	99
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	103
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	120
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	123
แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	124
รายการอ้างอิง.....	125
ภาคผนวก	
แบบสำรวจการแสวงหาสารนิเทศทางการประมงของชาวประมงทะเลพื้นบ้าน	
อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด.....	130
ประวัติผู้เขียน.....	137

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนครัวเรือนชาวประมงทะเลพื้นบ้านในอ.คลองใหญ่ จ.ตราด.....	6
2	ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดตราด : การปกครอง.....	20
3	สถิติราษฎรอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด	22
4	รายชื่อที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน อำเภอคลองใหญ่	25
5	จำนวนครัวเรือนชาวประมงทะเลพื้นบ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำบล และหมู่บ้าน.....	28
6	จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามตำบลและหมู่บ้าน.....	33
7	ลักษณะของผู้ให้สัมภาษณ์ด้านอายุ จำแนกตามตำบล.....	34
8	ลักษณะของผู้ให้สัมภาษณ์ด้านการศึกษา จำแนกตามตำบล.....	35
9	ลักษณะของผู้ให้สัมภาษณ์ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพประมง จำแนกตามตำบล..	36
10	เหตุผลหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมงของ ชาวประมงทะเลพื้นบ้าน.....	38
11	ขั้นตอนที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านใช้ในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมง.....	39
12	ลำดับขั้นตอนที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านใช้ในการแสวงหาสารนิเทศ ทางการประมง.....	40
13	เนื้อหาสารนิเทศทางการประมงที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านแสวงหา โดยจำแนก ตามอายุ.....	45
14	เนื้อหาสารนิเทศทางการประมงที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านแสวงหา โดยจำแนก ตามระดับการศึกษา.....	48
15	เนื้อหาสารนิเทศทางการประมงที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านแสวงหา โดยจำแนก ตามการเป็นสมาชิกและการไม่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพประมง.....	50
16	เนื้อหาสารนิเทศทางการประมงที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านแสวงหา โดยจำแนก ตามวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ.....	53

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสารนิเทศทางการประมงที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านแสวงหากับอายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพประมง และวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมง.....	55
18	รูปแบบสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านแสวงหาในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมง โดยจำแนกตามอายุ.....	58
19	รูปแบบสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านแสวงหาในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมง โดยจำแนกตามระดับการศึกษา.....	60
20	รูปแบบสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านแสวงหาในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมง โดยจำแนกตามการเป็นสมาชิกและการไม่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพประมง.....	62
21	รูปแบบสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านแสวงหาในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมง โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ.....	65
22	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านแสวงหากับอายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพประมงและวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมง.....	67
23	รูปแบบสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านเห็นว่า เป็นรูปแบบที่ช่วยให้ได้รับสารนิเทศทางการประมงเข้าใจง่ายที่สุด.....	69
24	แหล่งสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านใช้ในการแสวงหาสารนิเทศทางประมง โดยจำแนกตามอายุ.....	74
25	แหล่งสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านใช้ในการแสวงหาสารนิเทศทางประมง โดยจำแนกตามระดับการศึกษา.....	77
26	แหล่งสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านใช้ในการแสวงหาสารนิเทศทางประมง โดยจำแนกตามการเป็นสมาชิกและการไม่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพประมง.....	79
27	แหล่งสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านใช้ในการแสวงหาสารนิเทศทางประมง โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ.....	82

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
28	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งสารนิเทศที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านใช้ในการ การแสวงหากับอายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพประมงและวัตถุประสงค์ ประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมง.....	84
29	แหล่งที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านคิดว่าเป็นประโยชน์มากที่สุดในการแสวงหา สารนิเทศทางการประมง.....	86
30	เหตุผลในการเลือกใช้แหล่งสารนิเทศที่คิดว่าเป็นประโยชน์มากที่สุดในการ แสวงหาสารนิเทศทางการประมง.....	88
31	ระดับความพึงพอใจต่อแหล่งสารนิเทศต่าง ๆ ที่คิดว่าเป็นประโยชน์มากที่สุด.....	90
32	ความไม่ชอบบางประการต่อแหล่งสารนิเทศต่าง ๆ ที่คิดว่าเป็นประโยชน์ มากที่สุด.....	92
33	การกลับไปใช้แหล่งที่คิดว่าเป็นประโยชน์มากที่สุดในการแสวงหาสารนิเทศทาง การประมง.....	96
34	เกณฑ์ที่สำคัญมากที่สุดที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านคำนึงถึงในการแสวงหาสารนิเทศ ทางการประมง.....	98
35	จำนวนชาวประมงทะเลพื้นบ้านที่ประสบปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ ทางการประมง.....	99
33	ปัญหาที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านประสบในการแสวงหาสารนิเทศทางการประมง....	101